

OCR-läst 2004-11-23, Bengt Borkeby

OCR-läst 2007-01-12 Bengts OCR-lästa utskrift och jämfört med maskinskrivet kopierat

Original av Börje Sandén – vissa korrekturfel rättade

Pärm Brogård 1:1

BROGÅRDS GODS, BRO
POSTGIROKONTO Nr 14 20 73.
TEL. STÄKET (0758) 400 66

Bro den 21 juni 1956

(Börje Sandéns anteckning att materialet tagits fram av Carl Reutersköld. Blad 4-5/5 tycks vara skrivna på annan skrivmasskin, gammal anteckning av B.Sandén att de kompletterats av inspektor Gunnar Eriksson)

Anteckningar rörande såväl fasta som tillfälliga anställda på Brogård med underlydande gårdar år 1867. Ett försök att få fram de anställdas olika löner och löneförmåner har även gjorts men de då framkommande uppgifterna måste tagas med en viss reservation när källorna säkerligen ej är riktigt tillförlitliga och lönerna som år 1867 till större delen utbetalades i natura ej voro av samma mängd beroende på sådana omständigheter såsom t. ex. spannmålstillgångar och fiskförekomster.

1.

Som inspektor på Brogård nämns Herr Lundberg. Dock ofta assisterad av en herr C. Ripa som troligen även tjänstgjorde på någon annan ort när han mycket oregelbundet står antecknad i avlöningslistorna.

2. På Brogård uppehöll sig också en längre tid en bokhållare vid namn Carl Andersson.

3. Arrendatorerna voro sju till antalet.

Andersson	Erik	arrenderade	Finsta
Andersson	Gustav	"	Ullevi
Berg	G.	"	Brogård
Carlsson	A.	"	Råby
Carlsson	Jacob	"	Klöf
Söderberg	A. P.	"	Lejondahl
Widegren	A.	"	Nygård

4. Det största antalet inom en grupp utgjorde torparna som kom upp till det anmärkningsvärt höga talet 34.

Andersson	Carl	Husbytorp
Andersson	F.	Kockbacka
Andersson	Otto	Skeppstorp
Andersson	Gustav	Sandboda
Andersson	Carl	Sandhagen
Andersson	Me	Trumpetartorp
Andersson	F.	Högby
Andersson	Jan	Lagmansboda
Andersson	G.	Murartorp
Andersson	Anders	Högby (Först tillsammans med ovanstående Andersson F. sedan ensam)
Carlsson	Jan	Ekboda
Carlsson	P.	Thetorp
Carlsson	C.	Snickartorp
Eriksson	C.	Husby
Emanuelsson		Kocktorp
Eklund	A	Engstorp
Ersson	Henrik	Persboda
Fägerström	C	Svartkärret
Fredriksson		Knöplan

Johansson	Gustav	Sandaborg
Jönsson	Jöns	Fredrikaborg
Johansso	Jöns	Stenbockstorp
Kilbergs Änka		Rom
Litzen	G.	Blåsenborg
Lundgren	C.	Eriksberg
Lundberg	C. P	Rånäs
Lundgren	G.	Ericssberg
Nilsson	Johan	Rättarboda
Persson	Mats	Klöfberga
Strömberg	Erik	Klockartorp
Sundberg	Carl	Snyggboda
Tibbelin	A.	Rysstorp
Thärnströms änka		Grindtorpet
Östberg	C.	Skeppsbacka

5. Till ladugården hörde följande:

Granberg	Mats	kostillare
Andersson	Sven	kodräng
Johanna		MJÖLKARRENDATORSKA
Ljung	Stava	ladugårdspiga
Mårtensdotter	Fina	”
Gäfves	Hausta	”
Carlsson	Anders	oxstillare
Granlund	Axel	”
Andersson	Carl	oxdräng

6. Följande rättare eller befallningsmän fanns

Carlsson	C J	Brogård
Jonsson	P	”

7. Till drängarna hörde följande

Andersson	Carl	gårdsdräng	Brogård
Andersson	Erik	stalldräng	”
Andersson	Janson	statardräng	Tegelbruket
Andersson	Anders	”	”
Carlsson	P.J.	gårdsdräng	Brogård
Carlsson	C. G.	”	”
Carlsson	C. A.	statardräng	Tegelbruket
Callin	B.	”	”
Carlsson	A. P.	”	Hernevi
Carlsson	Gustav	”	”
Carlsson	C.	smeddräng	Brogård
Ekendräng	C.	statdräng	Husby
Edström		statdräng	Husby
Feldt	A.	gårdsdräng	Brogård
Hellberg	Gustav	statardräng	”
Hadell		”	Tegelbruket
Jansson		gårdsdräng	Brogård
Johansson	August	dränggosse	Brogård
Jansson	Erik	statdräng	Husby
Jonsson	Johan	statdräng	Husby
Johansson	Mårten	”	Tegelbruket
Johansson	Magnus	”	Störhagen (Storhagen / Stohagen?BS)
Jansson	P.	”	Hernevi
Johansson		stalldräng	Brogård
Lindberg	Emil	dränggosse	Brogård
Löfgren		gårdsdräng	”
Ljungquist	G.	statdräng	”
Lindberg	L	”	Ängsholmen

Nylander	Clas	”	Brogård
Olsson	Carl	gårdsdräng	”
Wikström	A.	fördräng	”
Wester	Johan	statdräng	”
Wetterberg	A.P.	”	Tegelbruket
Östlund	C.	stalldräng	Brogård

8. Inom byggnads- och hantverksbranschen funnos följande:

Bergström	C.	byggmästare	
Johnsson	Jacob	”	
Olsson	A.	”	
Johansson	E.	snickare	Husby
Ågren	C.A.	”	”
Carlsson	C.P.	slöjdare	Stohagen

9. Diverse yrken

Ask	P	soldat	
Broman	Jacob	”	
Ask	Erik	rekryt	
Båhlstedt		dragon	
Bergström	C.G.	matros	
Lindberg	P.	maskinist	Brogård
Larsson	Frans	nattvakt	”
Alstermark	Gustav	timmerman	Hernevi
Pettersson	J	”	”
Carlsson	A	trädgårdsmästare	
Eriksson	Lars	murare	
Häggberg		fiskare	Ängsholmen
Johansson	Jacob	”	Fiskartorp
Ennes		ryttmästare	Aspvik
Lundgren	Sofia	huspiga	Brogård
Andersson	Carlina	kökspiga	”
Brissman	Jenny	hushållerska	”
Fagerström		garvare	
Magnusson		kolare	
Nilsson P.		statare	Rättarboda
Nordquist	L.P.	komminister	Lossa
Hallgren		kyrkoherde	Bro
Wallenström	C.O.	organist	Bro
Persson Nils		plöjare	
Olssons än		hönssköterska	Brogård
Hedström		gårdsskomakare	Hernevi
Andersson	Anders	gårdssmed	Brogård
Warnström	Johan	”	”

Summa 132 löntagare

Anställda, under hela året eller för kortare tid (förutom torpardagsverken);

2 inspektorer, 1 bokhållare, 6 rättare, 1 trädgårdsmästare, 1 oxstillare, 1 kostillare, 1 stalldräng, 1 hönssköterska, 1 mjölkförsäljerska, 1 mjölkusk, 6 drängar, 14 pigor, 12 arbetare, 14 statkarlar, 8 dikare, 1 plöjare, 2 soldater, 2 dragoner, byggmästare, byggare, snickare, slöjdare, taktäckare, murare, mjölnare, sadelmakare, skräddare, skomakare, 2 smeder. - 87 st

Ett års lön till statkarl:

Kontant	70:-
” städja	4:-
1/4 tunna vete	5:-
4 tunnor råg	48:-
3 tunnor korn	36:-
1/4 tunna ärter	4:50
Sill	7:50
Strömming	6:-
Salt	1:-
Torr fisk	3.75
Humle	2:25
Ull	3.75
Potatisland	7:50
Kofoder	20:-- 219:25
Bostad och ved	

Ers. till arbetare och hantverkare varierade mellan 50 öre och 1 kr pr dagsverke. Slöjdaren har fått 37

öre för åderlätning och koppning

Barnmorskan erh. lön för Brogårds alla hemman:

1 tunna 10 kappar råg	15:75
1 " 10 " korn	15:75 31:50

Lön till kyrkoherden:

4 tunnor 18 kappar råg	54:75
4 " 18 " korn	52:40
Kontanter	13:--
	120:15

Vid årets slut fanns:

3 tjurar	Årets spannmålsskörd var:
73 oxar	532 tunnor vete
134 kor	595 " råg
13 kalvar 25.880:--	68 " ärter
	102 " slösäd
1 hingst	
28 äldre hästar	84 " korn
4 yngre " 8.610:--	149 " vicker
	158 " havre 24.782:--
25 får 230:--	
15 svin 480:--	Årets höskörd var:
	189 lass klöver
	250 lass timotej

Värde på mjölkavkastningen 18.500:--

1 tunna = 32 kappar = 56 kannor = 1,46 hl

1 tunna råg = ca 105 kg
1 " vete = " 115 kg
1 " korn = " 100 kg

Anteckningar ur bokslut för Bro Gård 1859

Arrendegårdar: Råby
Finsta (2 st arrendatorer)
Ullevi Klöf Tång

Torpställen:

Rättarboda
Husbytorp
Klockartorp
Ekboda
Fredriksberg
Svartkärret
Rånäs
Snyggboda
Snickartorp
Lagmansboda
Ängstorp
Sandhagen
Sandboda
Thetorp
Kockbacka
Knöplan
Sångarlund
Persboda
Fiskartorp
Husby
Sandaberg

Rysstorp
Österhagen
Engsholmen
Murartorp
Hernevi
Klöfberga
Högby
Stenbockstorp
Rom
Trumpetartorp
Kocktorp
St. Tingsviken
Skeppartorp
Hallmarken
Köpenhamn
Eriksberg

Lejondals Säteri var i sambruk

Bro Prestgård arrenderades för 650:- pr år

Exempel på arrendavgift

Råby

20 tunnor råg å	14:-	280:-
20 " korn å	12:-	240:-
Forlön för spannmålen	13:34	
12 dagars gödselkörning	30:-	
Bärgning av 5 tnld åker och 12 tnld äng	100:-	663:34

Exempel på torpskatt

Rättarboda

130 mansdagar å	50/-	65:-
24 hjondagar å	25/-	6:-
4 Sthlmsresor		6:-
6 dagars gödselkörning		7:50
Spånad av 21/2 skålpund lin	1:25	85:75

Utdrag ur dagsverksjournal för år 1853.

Under januari månad utfördes dagsverken av sammanlagt 61 personer. Då gjorde dessa 863 heldagsverken och 188 halvdagsverken. I medeltal blir detta per person ungefär 14 heldagsverken och 3 halvdagsverken. Fördelningen av dagsverken personerna emellan var dock mycket ojämn. Det högsta antalet har Erik Andersson i Husby med sina 24 heldag och 4 halvdag. Wahlund på Kockbacka har lindrigast med bara en halvdag men han är å andra sidan minderårig ty han står upptagen som son till en annan Wahlund på Kockbacka. Hur denna fördelning av dagsverken gick till får man ingen uppfattning av från dagsverksjournalen.

Helgdagarna liksom söndagarna var helt befriade från tjänst. I en uppställning i slutet av boken finner man dagsverkens fördelning på olika poster. För att nämna några stycken : stallet, koladan, oxladan, smide, vedhuggning, trädgård, ängsbevattning , väglagning, störhuggning osv. Posterna förändrades givetvis efter de olika årstiderna men anmärkas bör att mjölkning aldrig ingår. Det var en syssla som helt sköttes av kvinnor på gården. Ofta den enda möjligheten för statarna och torparna att få en extra inkomst utöver den knappa lön de hade.

Bland de som också var tvungna att göra dagsverken å huvudgården märkes dragoner och soldater men deras tjänst uppgår oftast ej mer till ungefär 10 -15 dagar i månaden,. Antalet hel- och halvdagsverken är förklarligt lägst under vinterhalvåret. Skogen tog ju ännu ej någon större tid i anspråk. Under juli månad nås toppen det året med 1 235 hel- och 547 halvdagsverken.